

<https://www.digitalvscorrupt.eu>

Co-funded by
the European Union

MATERIJALI ZA OBUKU O KORUPCIJI U POSLOVANJU

NABOR IZOBRAŽEVALNIH MODULOV,
RAZVITIH ZA MLADINO, NEVLADNE
ORGANIZACIJE IN MENTORJE

Ova zbirka modula osmišljena je da ojača razumijevanje korupcije u poslovnom sektoru, promoviše etičke vrijednosti i podstakne učešće mladih u izgradnji transparentnih i odgovornih zajednica.

Set modula za obuku razvijen za omladinske radnike, OCD i profesionalce

Decembar 2025

ERASMUS-YOUTH-2023-CB

Naziv projekta: „With Digitalisation Versus Corruption” u okviru programa Erasmus Youth 2023 – Izgradnja kapaciteta u oblasti mladih – Zapadni Balkan

Broj projekta: 101131572

Projekat „With Digitalisation Versus Corruption” sufinansira Evropska unija.

Koordinator:

NVO Naučno-istraživačko udruženje za umjetnost, kulturno-obrazovne programe i tehnologiju EPEKA (EPEKA ME) – Crna Gora

Organizacije učesnice:

- Znanstveno-raziskovalno združenje za umetnost, kulturne in izobraževalne programe in tehnologijo EPEKA, socialno podjetje (EPEKA SI) – Slovenija
- Phiren Amenca International Network (Phiren Amenca) – Belgija
- Privatna naučna ustanova Institut za primijenjena istraživanja za biznis Skoplje (IARB) – Republika Sjeverna Makedonija
- Gagnsæi samtök gegn spillingu (TI-IS) – Island
- Qendra Open Doors (OPEN DOORS) – Albanija
- EPEKA Berlin EV (EPEKA BERLIN EV) – Njemačka
- Europe for You, z.s. (EUROPE FOR YOU) – Češka
- Center for Education and Training Prizren (CET-PRIZREN) – Kosovo
- Naučno-istraživačko udruženje za umjetnost, kulturne i obrazovne programe i tehnologiju EPEKA (EPEKA Serbia) – Srbija
- Fundacja Europejski Instytut Outsourcingu (EOIF) – Poljska
- Udruženje Akustikum – muzička omladina JMBH (AKUSTIKUM) – Bosna i Hercegovina
- Lxkia Izcilik ve Doga Sporlari Kulubu Dernegi (LIDOSK) – Turska
- Arcigay (ACIGAY APS) – Italija
- Transparency International Islandija (TI-IS) – Islandija
- Skupnost Občin Slovenije - Slovenija
- Institut Jožef Stefan - Slovenija

Autori:

- Privatna naučna ustanova Institut za primijenjena istraživanja za biznis Skoplje (IARB) – Republika Sjeverna Makedonija
- Naučno-istraživačko udruženje za umjetnost, kulturne i obrazovne programe i tehnologiju EPEKA (EPEKA Serbia) – Srbija
- NVO Naučno-istraživačko udruženje za umjetnost, kulturno-obrazovne programe i tehnologiju EPEKA (EPEKA ME) – Crna Gora
- Znanstveno-raziskovalno združenje za umetnost, kulturne, izobraževalne programe in tehnologijo EPEKA, socialno podjetje (EPEKA SI) – Slovenija
- Transparency International Islandija (TI-IS) – Islandija

IZJAVA O ODRICANJU OD ODGOVORNOSTI

Informacije i stavovi iznijeti u ovom Priručniku predstavljaju stavove Instituta za primijenjena istraživanja za biznis i ne odražavaju nužno zvanično mišljenje Evropske unije ili bilo koje druge institucije koja obezbjeđuje finansiranje. Institucije Evropske unije, niti bilo koje lice koje nastupa u njihovo ime, ne mogu se smatrati odgovornim za upotrebu informacija sadržanih u ovom dokumentu.

sadržaj

04	UVOD	20	MODUL 5: DRUŠTVENA ODGOVORNOST PREDUZEĆA (CSR) I ANTIKORUPCIJA
08	MODUL 1 : RAZUMIJEVANJE KORUPCIJE U POSLOVANJU	23	ZAKLJUČAK
10	MODUL 2: UZROCI I POSLJEDICE KORUPCIJE U POSLOVANJU	24	ANEKS 1: GRUPNA AKTIVNOST: „KORUPCIJA JE...”
14	MODUL 3: INTEGRITET I ETIKA U POSLOVANJU	25	ANEKS 2 : SGRUPNA AKTIVNOST: „PRIPREMA TOOLKITA”
17	MODUL 4: MLADI I GRAĐANSKO ANGAŽOVANJE U ANTIKORUPCIJSKIM NAPORIMA	26	ANEKS 3: GRUPNA AKTIVNOST: „ETIČKA DILEMA – IGRANJE ULOGA”

UVOD

O projektu

DigitalVScorrupt je Erasmus+ CBY i WB projekat čiji je glavni cilj borba protiv korupcije u EU i na Zapadnom Balkanu (ZB) kroz digitalne alate i osnaživanje mladih i ljudi u EU i na Zapadnom Balkanu (ZB).

Korupcija je složen društveni, politički i ekonomski fenomen koji pogađa sve zemlje. Korupcija podriva demokratske institucije, usporava ekonomski razvoj i doprinosi nestabilnosti vlasti.

Korupcija napada temelje demokratskih institucija tako što iskrivljuje izborne procese, narušava vladavinu prava i stvara birokratski lavirint koji nastaje samo da bi se iznuđivao mito. Svjetska banka se decenijama bori protiv korupcije, a na civilnom društvu i omladinskim organizacijama je da se suoče sa jednim od najtežih neprijatelja našeg vremena, da brane osnovne vrijednosti EU – demokratiju, vladavinu prava i zajedničke vrijednosti, da promovišu aktivno građanstvo i približe Zapadni Balkan Evropskoj uniji.

Aktivnosti: sastanci, obuke, nacionalne aktivnosti, omladinske razmjene, konferencije i kampanje. Obuka za omladinske radnike je inovativna i relativno nova tema u oblasti omladinskog rada, ali je ključna za izgradnju transparentnosti, integriteta i odgovornosti. Cilj ovakvih obuka je da učesnike ili omladinske radnike opremi znanjem i alatima za prepoznavanje, sprječavanje i reagovanje na koruptivne radnje.

Predavanja uključuju:

1. Razumijevanje korupcije

- Definicija korupcije: objašnjava šta je korupcija, njene oblike i način na koji se manifestuje u javnom sektoru.
- Praktični primjeri: analiza stvarnih slučajeva korupcije radi boljeg razumijevanja koncepata.

2. Zakonodajni okvir

- Nacionalno zakonodavstvo: pregled zakona i propisa koji se odnose na korupciju i javni sektor.
- Međunarodni standardi: uključivanje relevantnih međunarodnih konvencija i sporazuma, kao što je Konvencija Ujedinjenih nacija protiv korupcije.

3. Prepoznavanje i prevencija korupcije

- Faktori rizika: upoznavanje sa faktorima rizika koji mogu dovesti do korupcije.
- Preventivne strategije: tehnike i procedure za smanjenje rizika od korupcije.

4. Alati i tehnike za borbu protiv korupcije

- Kontrolni mehanizmi: uspostavljanje djelotvornih sistema kontrole i transparentnosti.
- Etika i integritet: naglasak na etičkom donošenju odluka i ličnom integritetu zaposlenih

5. Protokoli za prijavljivanje i reagovanje

- Mehanizmi prijavljivanja: uspostavljanje sigurnih i anonimnih kanala za prijavljivanje sumnji na korupciju.
- Strategije reagovanja: protokoli i procedure za postupanje po prijavljenim slučajevima korupcije.

6. Interaktivne metode obuke

- Radionice i studije slučaja: aktivno učenje kroz grupne vježbe i diskusije.
- Simulacije i igranje uloga: scenariji u kojima učesnici u praksi primjenjuju ono što su naučili.

7. Evaluacija i dalja obuka

- Testiranje i povratne informacije: provjera znanja i vještina učesnika i prikupljanje njihovih povratnih informacija radi unapređenja programa.
- Kontinuirana obuka: obezbjeđivanje stalnih obrazovnih prilika za ažuriranje znanja i vještina.

Obuke o korupciji potrebno je kontinuirano ažurirati kako bi ostale relevantne i djelotvorne u promjenljivom pravnom i društvenom okruženju. Dobro planirana i sprovedena obuka može značajno doprinijeti smanjenju koruptivnih radnji i jačanju povjerenja u javni sektor.

Ciljevi:

- Sprovesti aktivnosti neformalnog učenja radi osnaživanja omladinskih radnika i drugih aktera u oblasti antikorupcije na Zapadnom Balkanu i u EU kroz međusektorsku saradnju.
- Povećati kapacitete uključenih organizacija na Zapadnom Balkanu i time unaprijediti IKT vještine u pogledu načina na koji digitalni alati mogu otkriti korupciju.
- Sprovoditi Strategiju EU za mlade u okviru izgradnje kapaciteta i podizati svijest o vrijednostima EU i njihovom značaju, važnosti vladavine prava i zajedničkih vrijednosti u okviru izgradnje kapaciteta.
- Promovisati dijalog na lokalnom, nacionalnom i međunarodnom nivou sa donosiocima političkih odluka o šteti koju korupcija može nanijeti bezbjednosti i stabilnosti EU i Zapadnog Balkana u odnosu na spoljne sile.

UVOD

O materijalima za obuku

Ovaj set materijala za obuku razvijen je u okviru Erasmus+ projekta „With Digitalisation Versus Corruption” u okviru programa Erasmus Youth 2023 – Izgradnja kapaciteta u oblasti mladih – Zapadni Balkan.

Opšti cilj projekta je jačanje integriteta, transparentnosti i odgovornosti u poslovnom okruženju kroz osnaživanje omladinskih radnika, predstavnika OCD i mladih profesionalaca putem neformalnog obrazovanja.

Materijali za obuku osmišljeni su da izgrade znanje i praktične kompetencije za razumijevanje i rješavanje korupcije u poslovanju.

Oni kombinuju teorijski sadržaj sa interaktivnim Metodma učenja i primjerima iz stvarnog života, čime se obezbjeđuje da učesnici ne samo uče o korupciji, već i stiču alate i samopouzdanje da djeluju protiv nje.

Pored sesija obuke, projekat predviđa niz lokalnih radionica širom zemalja Zapadnog Balkana, gdje će ovi materijali biti prilagođeni i primijenjeni u lokalnim kontekstima.

Kako koristiti materijale

Ovaj set materijala namijenjen je trenerima, omladinskim radnicima, edukatorima i facilitatorima iz OCD koji organizuju aktivnosti usmjerene na antikorupciju, integritet i odgovorne poslovne prakse. Može se koristiti kao cjelovit program obuke ili kao pojedinačni moduli, u zavisnosti od potreba i prethodnog znanja učesnika.

Svaki modul uključuje:

- Kratak teorijski pregled koji uvodi temu
- Interaktivne vježbe i grupne diskusije
- Pitanja za refleksiju i smjernice za završnu analizu
- Napomene za facilitatora sa savjetima za prilagođavanje i aktivnosti praćenja

Sesije su osmišljene da budu praktične, prilagodljive i inkluzivne, podstičući učesnike da dijele iskustva, razvijaju kreativna rješenja i istražuju kako digitalni alati mogu doprinijeti transparentnosti u poslovanju.

Facilitatori se ohrabruju da prilagode trajanje, jezik i metode svojoj konkretnoj publici, kako bi sesije ostale relevantne i angažujuće u različitim lokalnim i regionalnim okruženjima.

MODUL 1: RAZUMIJEVANJE KORUPCIJE U POSLOVANJU

Pregled modula

Ciljna grupa: omladinski radnici, predstavnici OCD, mladi profesionalci

Trajanje: 90–120 minuta

Metodologija: neformalno obrazovanje (iskustveno, participativno, refleksivno)

Ciljevi učenja

Do kraja ovog modula učesnici će moći da:

- Razumiju koncept i prirodu korupcije u poslovnom sektoru.
- Prepoznaju uobičajene oblike korupcije i njihove efekte na društvo i ekonomiju.
- Prepoznaju ulogu etike, integriteta i transparentnosti u poslovanju.
- Promišljaju o ličnim i kolektivnim aktivnostima za promovisanje odgovornosti.

Uvod

Korupcija u poslovnom okruženju predstavlja jednu od glavnih prepreka održivom razvoju i fer konkurenciji. U mnogim zemljama Zapadnog Balkana korupcija se ne doživljava samo kao kršenje zakona, već i kao dio društvenih i kulturnih normi koje su se razvijale tokom vremena. Za omladinske radnike i aktore civilnog društva, razumijevanje korupcije u poslovanju ne znači samo prepoznavanje nezakonitih radnji, već istraživanje vrijednosti, stavova i ponašanja koja omogućavaju postojanje takvih praksi. Kroz ovaj modul učesnici će ispitati korijene i oblike korupcije, njene posljedice po lokalne zajednice i ekonomije, kao i ulogu neformalnog obrazovanja u promovisanju integriteta i transparentnosti.

Razumijevanje korupcije u poslovanju

Prema organizaciji Transparency International, korupcija se definiše kao zloupotreba povjerene moći radi privatne koristi. Iako se ova definicija odnosi i na javni i na privatni sektor, u poslovnom kontekstu ona često poprima posebne oblike koji direktno utiču na tržišnu konkurenciju, povjerenje kupaca i društveno okruženje. U poslovnom okruženju korupcija

se može manifestovati kroz skrivene dogovore, zloupotrebu uticaja ili manipulativne odnose između privatnih kompanija i javnih službenika.

Oblik korupcije	Opis	Primjer
Mito	Nuđenje, davanje, primanje ili traženje nečega od vrijednosti radi uticaja na poslovnu odluku.	Dobavljač plaća zaposlenom da obezbijedi ugovor.
Nepotizam	Favorizovanje rođaka ili prijatelja, posebno pri zapošljavanju ili poslovnim partnerstvima.	Zapošljavanje člana porodice bez obzira na kvalifikacije.
Sukob interesa	Situacija u kojoj lični interesi utiču na profesionalnu procjenu ili postupke.	Zaposleni dodjeljuje ugovor sopstvenoj kompaniji.
Prevara	Namjerna obmana s ciljem sticanja nepravedne ili nezakonite koristi.	Manipulisanje finansijskim evidencijama radi obmanjivanja investitora.
Dosluh	Tajna saradnja između konkurenata ili insajdera radi manipulisanja ishodima.	Kompanije unaprijed dogovaraju cijene prije javnog tendera.

Ključne tačke za diskusiju

Korupcija u poslovanju utiče na svaki nivo društva. Ona dovodi do viših cijena, nižeg kvaliteta usluga i stvara nejednakost među učesnicima na tržištu. Omladinski radnici i akteri civilnog društva imaju važnu ulogu u podizanju svijesti, zagovaranju etičkog poslovnog ponašanja i podršci inicijativama za transparentnost. Dok zakoni definišu šta je nezakonito, etika definiše šta je ispravno. Podsticanje mladih da razumiju ovu razliku pomaže izgradnji nove kulture odgovornosti i pravičnosti.

Praktična aktivnost: „Mapiranje korupcije u našim zajednicama”

Cilj: Prepoznati uobičajene oblike korupcije sa kojima se učesnici susreću ili koje primjećuju u svojim lokalnim sredinama i razgovarati o mogućim preventivnim aktivnostima.

Metod: Grupni rad i plenarna diskusija.

Koraci:

1. Podijeliti učesnike u male grupe (4–6 osoba).
2. Svaka grupa razgovara o tome gdje se korupcija pojavljuje u lokalnom poslovnom životu (npr. zapošljavanje, nabavke, pružanje usluga).
3. Grupe izrađuju jednostavnu mapu ili dijagram koji prikazuje veze između uzroka, aktera i posljedica korupcije.
4. prezentacije i zajednička diskusija o obrascima i rješenjima.

Materijali: flipčart papiri, markeri, samoljepljivi papirići.

Vrijeme: 45–60 minuta.

Refleksija i diskusija

1. Koji su najčešći oblici korupcije u vašoj zajednici?
2. Zašto ljudi ponekad tolerišu ili ignorišu koruptivne prakse?
3. Kako korupcija utiče na pristup mladim prilikama?
4. Koju ulogu omladinske organizacije i OCD mogu imati u rješavanju ovih izazova?
5. Kako možemo graditi kulture integriteta u svakodnevnom poslovnom životu?

Napomene za facilitatora i savjeti za prilagođavanje

Facilitatori treba da podstaknu učesnike da dijele stvarna iskustva i primjere slučajeva iz sopstvenih sredina, uz održavanje diskusije u poštovanju i konstruktivnom tonu. Preporučuje se povezivanje teme sa aktuelnim vijestima ili javnim debatama kako bi bila bliža učesnicima. Kada se radi sa mješovitim grupama (omladinski radnici, studenti, OCD), primjere treba prilagoditi njihovom iskustvu i pozadini. Vizuelni materijali kao što su dijagrami, kratki video-snimci ili infografike mogu se koristiti za podršku razumijevanju. Trener može zaključiti sesiju sumiranjem glavnih uvida i povezivanjem sa narednim modulima o etici, pravnim okvirima ili uzbunjivanju.

Reference i dodatna literatura

- Transparency International (2024). Corruption Perceptions Index.
- UNODC. Anti-Corruption Toolkit.
- Regional Anti-Corruption Initiative (RAI) – izvještaji za Zapadni Balkan.

MODUL 2: UZROCI I POSLJEDICE KORUPCIJE U POSLOVANJU

Pregled modula

Ciljna grupa: omladinski radnici, predstavnici OCD, mladi profesionalci

Trajanje: 90–120 minuta

Metodologija: neformalno obrazovanje (iskustveno, participativno, refleksivno)

Ciljevi učenja

Do kraja ovog modula učesnici će moći da:

- Prepoznaju ključne uzroke i pokretače korupcije u poslovnom okruženju.
- Razumiju kako društveni, ekonomski i institucionalni faktori međusobno djeluju i održavaju korupciju.
- Analiziraju kratkoročne i dugoročne posljedice korupcije.
- Promišljaju o strategijama na nivou zajednice i pojedinca za sprječavanje korupcije.

Uvod

Korupcija ne nastaje spontano. Ona proizlazi iz kombinacije ličnih motiva, institucionalnih slabosti i kulturne ili društvene tolerancije prema neetičkom ponašanju. Na Zapadnom Balkanu tranzicija iz planskih u tržišne ekonomije otvorila je mogućnosti za rast, ali i za zloupotrebu moći i resursa. Razumijevanje uzroka i posljedica korupcije omogućava mladima i omladinskim radnicima da kritički razmišljaju o tome kako promijeniti postojeće obrasce i promovisati odgovornost u javnom i privatnom životu.

Razumijevanje uzroka korupcije

Korupcija u poslovanju može proizlaziti iz mješavine strukturnih, organizacionih i ličnih faktora. Ovi uzroci se često međusobno pojačavaju, zbog čega je korupciju teško eliminisati samo pravnim mjerama. U nastavku je dat pregled ključnih uzroka koji se često uočavaju u poslovnom kontekstu.

Kategorija	Opis	Primjeri
Ekonomski faktori	Niske plate, nedostatak sigurnosti posla i visoke stope nezaposlenosti guraju pojedince ka koruptivnim praksama.	Mito radi dobijanja ili zadržavanja posla; manipulacija ugovorima radi finansijskog opstanka.
Institucionalne slabosti	Nedjelotvorna vladavina prava, slabi mehanizmi nadzora i ograničene sankcije za nedolično ponašanje.	Kompanije posluju bez odgovarajuće revizije ili pravnog nadzora.
Kulturne i društvene norme	Rašireno uvjerenje da „svi to rade“ ili da je korupcija neophodna za uspjeh.	Pokloni i neformalna plaćanja prihvataju se kao normalna poslovna praksa.
Nedostatak transparentnosti	Loš pristup informacijama i zatvoreni procesi donošenja odluka.	Nejasne procedure nabavke ili skriveni kriterijumi izbora.
Lična etika i vrijednosti	Nizak nivo svijesti o integritetu i profesionalnoj odgovornosti među poslovnim akterima.	Izbor profita ili uticaja umjesto pravičnosti i odgovornosti.

Posljedice korupcije

Posljedice korupcije u poslovanju su višedimenzionalne i ne pogađaju samo kompanije, već i zajednice, ekonomije i demokratske institucije. One mogu biti kratkoročne – kao neposredni finansijski gubitak – ili dugoročne, vodeći ka strukturnoj nejednakosti i urušavanju javnog povjerenja.

Vrsta posljedice	Opis uticaja	Primjer
Ekonomska	Narušavanje fer konkurencije i neefikasnost tržišta.	Preduzeća koja odbijaju da daju mito gube ugovore od manje kvalifikovanih konkurenata.
Društvena	Urušavanje povjerenja među građanima i normalizacija neetičkog ponašanja.	Zajednice prihvataju favorizovanje kao dio svakodnevnog života.
Politička	Slabe demokratske institucije i zarobljavanje odlučivanja od strane elita.	Privatni lobiji utiču na lokalne propise.
Institucionalna	Smanjen kapacitet nadzornih tijela i neefikasni pravosudni sistemi.	Revizorske kancelarije nijesu u stanju da sprovedu odgovornost u poslovnim aranžmanima.
Individualna	Gubitak motivacije i etičkih standarda među mladima i profesionalcima.	Mladi vjeruju da uspjeh zavisi od veza, a ne od zasluga.

Praktična aktivnost: „Drvo uzroka”

Cilj: Istražiti uzroke i efekte korupcije kroz vizuelno mapiranje i saradničku analizu.

Metod: Grupno osmišljavanje i izrada dijagrama.

Koraci:

1. Podijeliti učesnike u male grupe (4–6 osoba).
2. Svaka grupa crta drvo na flipčart papiru: korijeni predstavljaju uzroke, stablo glavni problem, a grane posljedice.
3. Zajednički razgovarati i označiti svaki element.
4. Predstaviti i uporediti nalaze između grupa.

Materijali: flipčart papiri, markeri, samoljepljivi papirići.

Vrijeme: 60 minuta.

Refleksija i diskusija

1. Koji su uzroci korupcije najrelevantniji u vašoj zajednici ili profesionalnom okruženju?
2. Koje su najvidljivije, a koje skrivene posljedice korupcije?
3. Kako lične vrijednosti utiču na odluke koje mogu dovesti do korupcije?
4. Koja bi mogla biti uloga mladih i OCD u rješavanju osnovnih uzroka?
5. Kako možemo promovisati etičke poslovne prakse na lokalnom nivou?

Napomene za facilitatora i savjeti za prilagođavanje

Facilitatori se ohrabruju da primjere prilagode lokalnom kontekstu i koriste stvarne slučajeve ili novinske članke za pokretanje diskusije. Ako grupa uključuje učesnike iz različitih sektora, treba podstaći razmjenu sektorskih iskustava (npr. obrazovanje, mala preduzeća, NVO). Aktivnost „Drvo uzroka” najbolje funkcioniše kada se učesnici podstaknu da kritički razmišljaju i vizuelno povežu složene društvene pojave. Ako vrijeme dozvoli, sesiju treba zaključiti prepoznavanjem mogućih aktivnosti koje bi omladinske organizacije ili lokalne institucije mogle preduzeti radi rješavanja konkretnih osnovnih uzroka.

Reference i dodatna literatura

- Transparency International (2024). Global Corruption Report.
- UNDP (2023). A Short Corruption Prevention Reference Guide.
- OECD (2022). Guidelines for Business Integrity.

MODUL 3: INTEGRITET I ETIKA U POSLOVANJU

Pregled modula

Ciljna grupa: omladinski radnici, predstavnici OCD, mladi profesionalci

Trajanje: 90–120 minuta

Metodologija: neformalno obrazovanje (iskustveno, participativno, refleksivno)

Ciljevi učenja

Do kraja ovog modula učesnici će moći da:

- Definišu koncepte integriteta i etike u poslovnom kontekstu.
- Prepoznaju značaj etičkog donošenja odluka u svakodnevnim profesionalnim situacijama.
- Analiziraju uobičajene etičke dileme sa kojima se suočavaju poslovni akteri.
- Razviju strategije za promovisanje integriteta i etičkog ponašanja u organizacijama i zajednicama.

Uvod

Integritet i etika predstavljaju osnov odgovorne poslovne prakse. Oni određuju kako pojedinci i organizacije postupaju kada se suoče sa izborima koji dovode u pitanje njihove vrijednosti ili odgovornosti. Na Zapadnom Balkanu promovisanje etičke poslovne kulture i dalje predstavlja stalni izazov zbog historijskog nasljeđa, slabe institucionalne odgovornosti i kulturne tolerancije prema neformalnim praksama. Za omladinske radnike i predstavnike OCD, podsticanje diskusija o etici i integritetu pomaže mladima da izgrade svijest, samopouzdanje i hrabrost da djeluju transparentno u profesionalnom i građanskom životu.

Razumijevanje integriteta i etike

Integritet znači dosljednost između sopstvenih vrijednosti, riječi i postupaka. Etika se odnosi na moralna načela koja usmjeravaju ponašanje u društvu ili organizaciji. U poslovnom okruženju ova dva koncepta se dopunjuju, jer integritet predstavlja ličnu dimenziju etike, dok etika obezbjeđuje kolektivni okvir prihvatljivog ponašanja. U nastavku je jednostavan pregled načina na koji integritet i etika međusobno djeluju u poslovnom životu.

Koncept	Definicija	Primjer u poslovnom kontekstu
Integritet	Dosljednost između ličnih vrijednosti i postupaka; činjenje ispravne stvari čak i kada niko ne gleda.	Zaposleni odbija da manipulira podacima uprkos pritisku nadređenog.
Etika	Zajednički moralni standardi i načela koji određuju šta je ispravno i pravično u organizaciji ili zajednici.	Kompanija usvaja transparentnu politiku nabavki koja obezbjeđuje jednak tretman dobavljača.
Etičko liderstvo	Vođenje primjerom, pokazivanje poštenja i pravičnosti u donošenju odluka.	Menadžer prijavljuje sukobe interesa umjesto da ih prikriva.

Etičke dileme u poslovanju

Etičke dileme nastaju kada se osoba ili organizacija suočava sa dva ili više suprotstavljenih izbora, od kojih svaki ima moguće koristi i etičke rizike. U takvim situacijama integritet postaje vodeće načelo za donošenje odluka. Tabela u nastavku sumira uobičajene etičke dileme u poslovnom sektoru.

Situacija	Etička dilema	Moguće rješenje
Poklon ili mito?	Klijent nudi skup poklon nakon uspješnog ugovora.	Uspostaviti jasnu organizacionu politiku o prihvatanju poklona.
Lojalnost naspram iskrenosti	Zaposleni otkriva da je kolega uključen u nedolično ponašanje.	Podsticati povjerljive kanale prijavljivanja i politike uzbunjivanja.
Profit naspram pravičnosti	Kompanija može uštedjeti novac izbjegavanjem ekoloških propisa.	Dati prioritet dugoročnoj održivosti i društvenoj odgovornosti preduzeća.
Transparentnost naspram imidža	Objavljivanje greške kompanije moglo bi narušiti njen ugled.	Usvojiti komunikacionu politiku zasnovanu na iskrenosti i odgovornosti.

Praktična aktivnost: Etika na djelu – igranje uloga

Cilj: Razumjeti etičke dileme kroz simulacije iz stvarnog života i podstaći učesnike na promišljanje o procesima donošenja odluka.

Metod: Igranje uloga i vođena diskusija.

Koraci:

1. Podijeliti učesnike u grupe od 4–5 osoba.
2. Svaka grupa dobija kratak scenario koji opisuje poslovnu etičku dilemu.
3. Grupe pripremaju kratku igru uloga (10–15 minuta) prikazujući kako bi reagovale.
4. Nakon svake izvedbe, ostali učesnici diskutuju o tome koje su vrijednosti prikazane i koje su alternative postojale.

Materijali: odštampani scenariji, papir, markeri.

Vrijeme: 60 minuta.

Refleksija i diskusija

1. Koje vrijednosti usmjeravaju vaše profesionalne ili lične odluke?
2. Kako mladi mogu uticati na etičko ponašanje u poslovnom i javnom životu?
3. Kakav je odnos između etike, zakona i integriteta?
4. Kako organizacije mogu podsticati etičko donošenje odluka?
5. Koji su rizici i nagrade postupanja sa integritetom u teškim situacijama?

Napomene za facilitatora i savjeti za prilagođavanje

Facilitatori treba da naglase da etičko ponašanje nije samo pitanje poštovanja pravila, već i unutrašnje motivacije i lične odgovornosti. Učesnike treba ohrabriti da razgovaraju o dilemama sa kojima su se možda lično suočili u obrazovanju, volontiranju ili zaposlenju. Ako je prikladno, diskusiju treba povezati sa lokalnim kulturnim normama i načinom na koji one utiču na percepciju ispravnog i pogrešnog. Aktivnosti igranja uloga treba da prate završne analize kako bi se identifikovale naučene lekcije i povezale sa značajem integriteta u izgradnji pravičnih i transparentnih društava.

Reference i dodatna literatura

- Transparency International (2024). Business integrity: A toolkit for medium-sized enterprises.
- UNODC (2024). Good Practices Guide on Enhancing Business Integrity through Education.

MODUL 4: MLADI I GRAĐANSKO ANGAŽOVANJE U ANTIKORUPCIJSKIM NAPORIMA

Pregled modula

Ciljna grupa: omladinski radnici, predstavnici OCD, mladi aktivisti i lideri zajednice

Trajanje: 90–120 minuta

Metodologija: neformalno obrazovanje (iskustveno, participativno, usmjereno na akciju)

Ciljevi učenja

Do kraja ovog modula učesnici će moći da:

- Razumiju značaj građanskog angažovanja u promovisanju transparentnosti i odgovornosti.
- Prepoznaju načine na koje mladi mogu aktivno doprinijeti antikorupcijskim naporima na lokalnom i nacionalnom nivou.
- Istraže metode saradnje između civilnog društva, poslovnog sektora i javnih institucija.
- Osmisle male inicijative koje podstiču etičko učešće i društvenu odgovornost.

Uvod

Angažovanje mladih je ključna komponenta održivog antikorupcijskog rada. Iako zakoni i institucije imaju presudnu ulogu u prevenciji i kontroli, trajna promjena zavisi od aktivnog učešća građana, posebno mladih. Mladi u borbu protiv korupcije unose kreativnost, energiju i kredibilitet. Kroz građanske inicijative, kampanje i projekte zajednice, oni mogu podizati svijest, zahtijevati odgovornost i biti model transparentnog ponašanja.

Razumijevanje mladih i građanskog angažovanja

Građansko angažovanje odnosi se na individualne i kolektivne aktivnosti usmjerene na prepoznavanje i rješavanje pitanja od javnog interesa. U antikorupcijskim naporima ono obuhvata aktivnosti kao što su praćenje javne potrošnje, učešće u procesima donošenja odluka, promovisanje etičkih standarda i podrška inicijativama za transparentnost. Omladinski radnici i OCD imaju važnu ulogu u pomaganju mladima da razumiju svoja prava i odgovornosti i u obezbjeđivanju alata za aktivno učešće.

Oblik angažovanja	Opis	Primjer
Podizanje svijesti	Organizovanje radionica, debata ili kampanja za informisanje vršnjaka o korupciji i integritetu.	Omladinska kampanja na društvenim mrežama koja promovise transparentno upravljanje.
Praćenje i zagovaranje	Praćenje javne potrošnje ili odluka lokalne vlasti radi obezbjeđivanja odgovornosti.	Omladinske grupe prate opštinske budžete i objavljuju pojednostavljene izvještaje.
Akcija u zajednici	Mobilisanje vršnjaka da učestvuju u lokalnim akcijama čišćenja, sedmicama etike ili inicijativama integriteta.	Lokalni omladinski klubovi organizuju „Sedmicu integriteta” radi promocije etičkog ponašanja.
Saradnja sa institucijama	Partnerstvo sa školama, opštinama ili privatnim kompanijama na antikorupcijskim projektima.	Omladinski savjeti zajedno sa lokalnim vlastima izrađuju povelje integriteta.

Ključne tačke za diskusiju

Mladi i građansko angažovanje prevazilaze volontiranje; oni predstavljaju aktivan doprinos javnom životu. Uključivanjem mladih u dijalog, akcije zajednice i praćenje, društva mogu promovisati vrijednosti transparentnosti, solidarnosti i odgovornosti. Međutim, da bi angažovanje bilo djelotvorno, ono mora biti podržano pristupom informacijama, saradnjom sa donosiocima odluka i povjerenjem između institucija i građana.

Praktična aktivnost: „Osmislite svoju inicijativu integriteta”

Cilj: Osmisliti malu omladinsku aktivnost koja promovise integritet i odgovornost u lokalnoj zajednici.

Metod: Grupno osmišljavanje i planiranje projekta.

Koraci:

1. Podijeliti učesnike u grupe od 4–6 osoba.
2. Svaka grupa identifikuje jedno lokalno pitanje povezano sa korupcijom ili nedostatkom transparentnosti.
3. Grupe osmišljavaju mali projekat (npr. kampanju, radionicu, akciju zajednice) koji se bavi tim pitanjem.
4. Svaka grupa predstavlja svoju projektnu ideju, objašnjavajući svrhu, ciljnu grupu i očekivane rezultate.
5. Trener facilitira povratne informacije i diskusiju o izvodljivosti i mogućim partnerstvima.

6.

7. Discussion on feasibility and potential partnerships.

Materijali: flipčart papiri, markeri, samoljepljivi papirići, obrasci za dizajn projekta.

Vrijeme: 60–75 minuta.

Refleksija i diskusija

1. Kako mladi mogu učiniti da se njihov glas čuje u antikorupcijskim naporima?
2. Sa kojim izazovima se mladi suočavaju kada pokušavaju da utiču na donosiocce odluka?
3. Koji alati ili partnerstva su najdjelotvorniji za angažovanje mladih?
4. Kako OCD i institucije mogu podržati dugoročno uključivanje mladih?
5. Koje konkretne korake možemo preduzeti nakon ove obuke da ojačamo učešće?

Napomene za facilitatora i savjeti za prilagođavanje

Učesnike treba podstaći da realistično razmišljaju o lokalnim kontekstima i dostupnim resursima. Aktivnost ne treba da teži savršenim projektnim prijedlozima, već da inspiriše kreativnost, timski rad i osjećaj vlasništva. Facilitatori mogu pripremiti kratke primjere omladinskih antikorupcijskih inicijativa iz regiona kako bi inspirisali učesnike. Ako je moguće, može se pozvati lokalni aktivista ili građanski lider da podijeli praktična iskustva. Na kraju sesije treba sumirati naučene lekcije i povezati ih sa širim diskusijama o demokratskom učešću i odgovornosti.

Reference i dodatna literatura

- Transparency International (2024). The impacts of corruption on young people and their role in preventing corruption.
- UNDP (2025). Civic Engagement in Action.

MODUL 5: DRUŠTVENA ODGOVORNOST PREDUZEĆA (CSR) I ANTIKORUPCIJA

Pregled modula

Ciljna grupa: omladinski radnici, predstavnici OCD, mladi profesionalci i akteri poslovnog sektora

Trajanje: 90–120 minuta

Metodologija: neformalno obrazovanje (interaktivno učenje, grupni rad, reflektivni dijalog)

Ciljevi učenja

Do kraja ovog modula učesnici će moći da:

- Razumiju koncept i načela društvene odgovornosti preduzeća (CSR).
- Istraže kako CSR doprinosi antikorupciji i etičkom poslovnom ponašanju.
- Analiziraju kako digitalni alati podržavaju transparentnost i odgovornost u CSR-u.
- Osmisle ideje za CSR inicijative koje promovišu integritet u poslovnom i društvenom okruženju.

Uvod

Društvena odgovornost preduzeća (CSR) predstavlja poslovni model u kojem kompanije integrišu društvena i ekološka pitanja u svoje poslovanje i odnose sa zainteresovanim stranama. U kontekstu antikorupcije, CSR služi i kao obaveza i kao strategija za obezbjeđivanje etičkog ponašanja, transparentnosti i odgovornosti. Na Zapadnom Balkanu CSR se sve više prepoznaje kao pokretač povjerenja, konkurentnosti i održivog razvoja. Digitalna transformacija je takođe preoblikovala CSR prakse, olakšavajući praćenje, komunikaciju i mjerenje odgovornog korporativnog ponašanja.

CSR i antikorupcija: povezanost

Antikorupcija je jedan od ključnih stubova CSR-a. Odgovorna preduzeća prepoznaju da korupcija narušava fer konkurenciju, urušava povjerenje i podriva održivi rast. Snažan CSR okvir promoviše etičku kulturu kroz interne kodekse ponašanja, mehanizme usklađenosti i transparentnu komunikaciju sa zainteresovanim stranama. U nastavku je pregled toga kako CSR doprinosi antikorupcijskim naporima i kako digitalni alati unapređuju taj proces

Oblast CSR-a	Antikorupcijski pristup	Primjer digitalne integracije
Korporativno upravljanje	Usvajanje internih antikorupcijskih politika, sistema usklađenosti i programa obuke.	Onlajn moduli obuke o usklađenosti i platforme za e-učenje za zaposlene.
Transparentnost i izvještavanje	Objavljivanje transparentnih izvještaja o korporativnim aktivnostima i finansijskim podacima.	Digitalne CSR kontrolne table i sistemi izvještavanja zasnovani na blockchain tehnologiji.
Uključivanje zainteresovanih strana	Izgradnja partnerstava sa OCD, omladinskim grupama i lokalnim zajednicama radi promovisanja integriteta.	Korišćenje onlajn platformi za konsultacije i alata za angažovanje na društvenim mrežama.
Upravljanje lancem snabdijevanja	Obezbjediavanje etičkog nabavljanja i pravičnih postupaka nabavke.	Korišćenje digitalnih platformi za nabavke radi praćenja usklađenosti dobavljača.
Ulaganje u zajednicu	Podrška inicijativama koje grade javnu svijest i obrazovanje o etici.	Finansiranje digitalne pismenosti i inicijativa otvorenih podataka u lokalnim zajednicama.

Uloga mladih i OCD u promovisanju CSR-a

Omladinski radnici i organizacije civilnog društva mogu imati važnu ulogu u oblikovanju načina na koji se primjenjuju načela CSR-a i antikorupcije. Izgradnjom partnerstava sa privatnim sektorom, oni mogu zagovarati više etičke standarde i digitalnu transparentnost. Takođe mogu pomoći kompanijama da zajedno kreiraju projekte društvenog uticaja koji kombinuju inovacije, integritet i učešće mladih.

Praktična aktivnost: simulacija „CSR za integritet“

Cilj: Osmisliti CSR inicijativu koja se bavi lokalnim izazovom integriteta ili transparentnosti

Metod: Grupni dizajn projekta i prezentacija.

Koraci:

1. Podijeliti učesnike u grupe od 4–6 osoba.
2. Svaka grupa bira pitanje povezano sa korupcijom (npr. nedostatak transparentnosti u lokalnom poslovanju, nefer konkurencija).
3. Grupe osmišljavaju CSR rješenje, inicijativu kompanije, partnerstvo ili kampanju koja promovise integritet.
4. Podstaci uključivanje digitalnih elemenata (promocija na društvenim mrežama, digitalni alati za prijavljivanje ili platforme za e-učenje).
5. Svaka grupa predstavlja svoju CSR inicijativu, nakon čega slijede diskusija i povratne informacije.
6. Vsaka skupina predstavi svoju pobudu DOP, čemur sledijo razprava in povratne informacije.

Materijali: flipčart papiri, markeri, CSR obrasci.

Vrijeme: 60–75 minuta.

Refleksija i diskusija

1. Koja je uloga CSR-a u sprječavanju korupcije u poslovanju?
2. Kako digitalizacija može unaprijediti transparentnost i odgovornost u CSR-u?
3. Koje odgovornosti preduzeća imaju prema svojim zaposlenima i zajednicama?
4. Kako mladi i OCD mogu lokalno uticati na CSR prakse?
5. Koji su najdjelotvorniji načini mjerenja uticaja CSR-a u borbi protiv korupcije?

Napomene za facilitatora i savjeti za prilagođavanje

Facilitatori treba da naglase dvostruki značaj etike i inovacija u primjeni CSR-a. Učesnike treba ohrabriti da o CSR-u razmišljaju kao o mostu između poslovnih ciljeva i društvenog integriteta. Preporučuje se prikazivanje stvarnih CSR primjera lokalnih ili međunarodnih kompanija koje su uvele digitalne sisteme izvještavanja ili inicijative transparentnosti. Treneri mogu pozvati i gosta iz poslovnog ili civilnog sektora da podijeli praktično iskustvo. Pri prilagođavanju aktivnosti fokus treba staviti na participativni dizajn i primjenu CSR koncepata u stvarnom svijetu.

Reference i dodatna literatura

- OECD (2023). Guidelines for Multinational Enterprises on Responsible Business Conduct.
- OECD (2025). Companies' assessments of anti-corruption compliance.

ZAKLJUČAK

Materijali za obuku o korupciji u poslovanju završavaju zajedničkim razumijevanjem da djelotvorna borba protiv korupcije u privatnom sektoru zahtijeva kontinuirano učenje, saradnju i snažnu posvećenost etičkim načelima.

Moduli predstavljeni u materijalima obezbjeđuju strukturisan put – od razumijevanja korijena i posljedica korupcije, do razvoja integriteta, promovisanja transparentnosti i primjene odgovornih poslovnih praksi.

Kroz kombinaciju teorije, refleksije i interaktivnih aktivnosti, učesnici se podstiču da kritički razmišljaju o svojim ulogama kao omladinski radnici, predstavnici civilnog društva ili poslovni profesionalci.

Cilj nije samo podizanje svijesti, već i osnaživanje za djelovanje – inspirisanje konkretnih inicijativa koje doprinose pravednijim i transparentnijim društvima.

To nas podsjeća da inovacije i integritet mogu ići ruku pod ruku, omogućavajući nove prilike za odgovornost i građansko učešće.

Integrisanjem etičkih vrijednosti i digitalnih rješenja, mladi i organizacije mogu postati aktivni pokretači promjena, oblikujući kulturu integriteta na Zapadnom Balkanu i šire.

ANEKS 1

GRUPNA AKTIVNOST: „KORUPCIJA JE...”

Svrha:

Ova grupna aktivnost ima za cilj da pomogne učesnicima da istraže i vizuelizuju pojam korupcije kroz kreativno izražavanje. Služi kao uvodna vježba koja podstiče dijalog, kritičko razmišljanje i timski rad.

Opis:

Učesnici rade u malim grupama i od njih se traži da definišu korupciju koristeći crteže, simbole ili kratke fraze. Podstiču se da koriste metafore ili poređenja (npr. „Korupcija je kao...”) kako bi izrazili kako doživljavaju korupciju i njen uticaj na društvo. Nakon predstavljanja rada, grupe diskutuju o sličnostima i razlikama između svojih prikaza.

Uputstva:

1. Podijeliti učesnike u grupe od 4–6.
2. Obezbijediti flipčart papire, markere i samoljepljive papiriće.
3. Zamoliti svaku grupu da vizuelizuje korupciju koristeći kreativne elemente.
4. Ostaviti 15–20 minuta za grupni rad.
5. Svaka grupa predstavlja i objašnjava svoj rad.
6. Facilitator sumira vježbu identifikujući ključne teme i povezujući ih sa narednim modulom.

Napomena za facilitatora:

Ova aktivnost je najpogodnija na početku obuke kao vježba za probijanje leda. Pomaže učesnicima da izraze postojeće znanje i stavove o korupciji u sigurnom i kreativnom okruženju. Podstičite otvorenu diskusiju i izbjegavajte osuđivanje percepcija učesnika.

ANEKS 2

GRUPNA AKTIVNOST: „PRIPREMA TOOLKITA”

Svrha:

Ova grupna aktivnost pomaže učesnicima da razviju praktične ideje za „Toolkit za prijavljivanje korupcije u poslovanju”. Podstiče kreativnost, timski rad i primjenu znanja stečenog tokom obuke radi osmišljavanja inovativnih alata koji promovišu transparentnost i integritet u privatnom sektoru.

Opis:

Učesnici rade u malim grupama na osmišljavanju toolkita ili inicijative koja se bavi rizicima korupcije u poslovanju. Svaka grupa bira konkretnu ciljnu publiku, kao što su mladi, OCD ili MSP, i osmišljava praktičan alat – digitalni, obrazovni ili zasnovan na zajednici – koji pomaže u sprečavanju ili prijavljivanju korupcije. Na kraju, grupe predstavljaju svoje ideje za toolkit i dobijaju povratne informacije od vršnjaka i facilitatora.

Uputstva:

1. Podijeliti učesnike u grupe od 4–6 osoba.
2. Zamoliti svaku grupu da izabere jedno od sljedećih fokusnih područja:
  - Mehanizmi i kanali prijavljivanja korupcije u poslovanju
  - Alati za podizanje svijesti i obrazovanje koji promovišu integritet
  - Digitalna ili saradnička rješenja za transparentnost
3. Obezbijediti flipčart papire, markere i radni list „Obrazac koncepta toolkita”.
4. Ostaviti 30–40 minuta za grupni rad i pripremu.
5. Svaka grupa predstavlja svoj koncept za 5–7 minuta.
6. Facilitator vodi kratku diskusiju sumirajući ključne ideje i povezujući ih sa ciljevima projekta.

Napomena za facilitatora:

Ova aktivnost je najpogodnija pri kraju programa obuke. Omogućava učesnicima da integrišu lekcije iz svih prethodnih modula i pretoče ih u praktične aktivnosti ili digitalna rješenja. Podstičite inovativno razmišljanje, saradnju i promišljanje o tome kako bi se ovi toolkitovi mogli primijeniti u njihovim lokalnim kontekstima

ANEKS 3

ANEKS 3 – GRUPNA AKTIVNOST: „ETIČKA DILEMA – IGRANJE ULOGA”

Svrha:

Ova grupna aktivnost osmišljena je da pomogne učesnicima da istraže etičko donošenje odluka u stvarnim poslovnim situacijama. Kroz kratke vježbe igranja uloga, učesnici promišljaju o složenosti izbora sa kojima se pojedinci i organizacije suočavaju kada integritet i profit dođu u sukob. Vježba podstiče empatiju, aktivnu komunikaciju i kritičko razmišljanje u suočavanju sa etičkim izazovima.

Opis:

Učesnici rade u grupama i dobijaju kratke scenarije koji predstavljaju moralne i etičke dileme povezane sa korupcijom u poslovanju. Svaka grupa priprema kratku igru uloga koja prikazuje kako bi reagovala na situaciju, predstavljajući različita gledišta i moguće ishode. Aktivnost podstiče otvorenu diskusiju i refleksiju o vrijednostima, integritetu i odgovornosti u profesionalnom okruženju.

Uputstva:

1. Podijeliti učesnike u grupe od 4 osobe.
2. Dodijeliti svakoj grupi po jedan scenario (ili im omogućiti da izaberu).
3. Dvije grupe mogu raditi na istom scenariju kako bi predstavile suprotstavljene perspektive.
4. Ostaviti 10–15 minuta za pripremu grupe i 5–10 minuta za svaku prezentaciju.
5. Nakon svake prezentacije održati refleksivnu sesiju sa svim učesnicima radi diskusije o odlukama, obrazloženju i naučenim lekcijama.
6. Facilitator sumira ključne uvide i povezuje ih sa prethodnim sesijama o integritetu i korporativnoj odgovornosti.

Napomena za facilitatora:

Ova aktivnost se može koristiti u sredini ili pri kraju obuke. Podstiče učesnike da vježbaju etičko rasuđivanje i istraže stvarne izazove balansiranja integriteta i poslovnih ciljeva. Facilitatori treba da obezbijede otvoreno i poštujuće okruženje za diskusiju, naglašavajući da etičke dileme često nemaju jedno „tačno” rješenje, ali da promišljena refleksija vodi ka rastu i svijesti.

PARTNERJI

EPEKA Montenegro (vodeća organizacija)

Naučno-istraživačko udruženje za umjetnost, kulturne i obrazovne programe i tehnologiju EPEKA djeluje u Beranama, ruralnom području sa visokom nezaposlenošću mladih i ograničenim pristupom neformalnom obrazovanju. U okviru DigitalVSCorrupt koordinira ukupnu realizaciju, upravljanje i praćenje, i vodi nacionalne radionice za izgradnju kapaciteta usmjerene na transparentnost podržanu IKT-om i svijest zajednice u Crnoj Gori.

EPEKA Slovenija

Nevladino socijalno preduzeće aktivno u oblasti građanstva EU, omladinskog rada i inkluzije. EPEKA Slovenija je domaćin partnerskog početnog sastanka, podržava upravljanje i zajednički razvija module transparentnosti zasnovane na IKT-u inspirisane ERAR modelom; takođe je domaćin završne konferencije i podržava diseminaciju na nivou EU.

EPEKA Srbija

NVO iz Niša usmjerena na mlade, sa iskustvom u mobilnosti i inkluziji. U projektu, EPEKA Srbija su-vodi obuke, podržava dijalog mladih Kosovo-Srbija kroz zajedničke aktivnosti sa CET Prizren i pilotira lokalne kampanje o integritetu u javnim službama.

EPEKA Njemačka

Članica mreže EPEKA koja podržava interkulturalno učenje i komunikaciju. Doprinosi prekograničnoj diseminaciji, dizajnu radionica o građanskom angažmanu i medijima, i dokumentovanju dobrih praksi među partnerima.

CET Prizren (Kosovo)

Centar za obrazovanje i obuku Prizren promoviše demokratske vrijednosti i učešće mladih. U DigitalVSCorrupt zajednički dizajnira sadržaj obuke prilagođen mladima, suorganizuje radionice na Kosovu i saraduje sa EPEKA Srbija kako bi ojačao povjerenje, dijalog i antikorupcijsku pismenost među mladima.

Phiren Amenca (Belgija)

Međunarodna romska omladinska mreža sa snažnim kapacitetom dosezanja i zagovaranja. Vodi diseminaciju na nivou EU, podržava mjere inkluzije kroz sve aktivnosti i mentorira timove omladinskih kampanja kako bi došli do različitih publika inkluzivnim narativima.

Transparency International Island

Donosi antikorupcijsku ekspertizu, praktične alate za mapiranje rizika i prijavljivanje, i suautor je djelova priručnika za omladinski rad o korupciji u javnim institucijama i putevima odgovornosti.

Институт за применети истражувања за бизнис (Sjeverna Makedonija)

Podržava segment „Korupcija u poslovanju“ sesijama o rizicima javnih nabavki, sukobima interesa i izjavama integriteta MSP. Suorganizuje nacionalne radionice sa komorama i preduzetnicima.

QENDRA Open Doors (Albanija)

Centar civilnog društva usmjeren na mlade koji uključuje zajednice u neformalno obrazovanje i građansko djelovanje. Vodi radionice izgradnje kapaciteta u Albaniji i doprinosi studijama slučaja o integritetu lokalnih usluga.

Europe for You (Češka):

Podržava komunikaciju, dizajn kampanja i kreativne formate diseminacije.

FEIO (Poljska)

Fondacija za obrazovanje i dosezanje koja doprinosi dizajnu aktivnosti zasnovanih na istraživanju, brzim anketama i alatima za evaluaciju prije/poslije prilagodljivim omladinskim okruženjima.

AKUSTIKUM (Bosna i Hercegovina)

Kulturna organizacija koja koristi kreativne medije i audio-vizuelne metode. Su-vodi tri video-simulacijska rezultata o temama javnog sektora, poslovanja i prijavljivanja nepravilnosti, uključujući izradu scenarija i omladinsko su-kreiranje.

LIDOSK (Turska)

Organizacija za razvoj mladih fokusirana na građanske vještine i dijalog. Domaćin je radionica u Turskoj i doprinosi metodama facilitacije za različite grupe.

Arcigay (Italija)

Nacionalna organizacija civilnog društva sa ekspertizom u obrazovanju zasnovanom na pravima i facilitaciji bezbjednog prostora. Doprinosi strategijama inkluzije, etičkim protokolima i porukama kampanja o jednakosti i integritetu.

Svi partneri saraduju putem mesečnih koordinacionih poziva, zajedničkih predloga i zajedničkih poseta za praćenje.

<https://www.digitalvscorrupt.eu>

Co-funded by
the European Union

DIGITAL VS CORRUPT

